

Проведені фенологічні спостереження вказують на те, що найбільша тривалість вегетаційного періоду притаманна таким видам як *Q. rubra* – 198 діб, *Q. coccinea* – 196; найменша – *Q. dentata* – 169 та *Q. Imbricaria* – 170. Деякі види дуба (*Q. imbricaria*) не скидають листків на зиму і залишаються в облистяному стані (в зимовий період у вигляді відмерлих яскраво-помаранчевих листків) практично цілорічно, що підвищує їх декоративність і поліпшує середовище-охоронні функції (шумо- і пилепоглинання тощо).

Більшість дубів приблизно одночасно розпочинають вегетацію; з різницею в 10-12 днів входять у фазу повного облиснення і цвітіння. Більш вагома різниця спостерігається в строках опадання листя, що виражається в тривалості вегетаційного періоду рослин, так *Q. dentata* розпочинає скидати листя в першій половині вересня, тоді як *Q. Rubra* – в кінці жовтня на початку листопада; різниця становить 32 доби.

Таким чином, нами встановлено, що фази розвитку різних видів дуба повністю залежать від погодних умов і суми ефективних температур (Каплуненко, 1981) і дозволяють виділити три групи видів дуба:

1 – тривалого розвитку (рано розпочинають і пізно закінчують вегетацію): *Q. coccinea*, *Q. rubra*, *Q. robur*, *Q. macranthera*.

2 – середнього: *Q. castaneifolia*, *Q. iberica*, *Q. palustris*.

3 – короткого (рано розпочинають і рано закінчують): *Q. dentate*, *Q. imbricaria*.

Дерева видів роду *Quercus*, які мають тривалий вегетаційний розвиток є більш перспективними для міського озеленення Білої Церкви тому, що вони більш тривалий строк знаходяться в об листяному стані, а тому виконують пило- та шумозахисні функції. Також до переваг дубів тривалого періоду розвитку слід віднести і повне визрівання та здерев'яніння пагонів і забезпеченість їх пластичними речовинами, що практично повністю виключає їх підмерзання в зимовий період, а більш тривале накопичення продуктів асиміляції в різних органах рослини сприяє їх високій продуктивності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аврорин Н.А. Переселение растений на Полярный север. – М; Л.: Изд-во АН СССР, 1956. – 286 с.
2. Базилевская Н.А. Ритм развития и акклиматизации растений // Тр. лаб. эволюционной экологии растений. – М; Л: Изд-во АН СССР, 1950. – Т. 2. – С. 169-189.
3. Krüssmann Gerd Handbuch der laubgehölze Dr.h.c. / Gerd Krüssmann chem. Director des Botanischen Gartens in Dortmund BAND III PRU – Z) 4nd Hamburg, 1978. Verlag Paul Paply. Berlin – 496 с.
4. Mosyakin S.L. Vas...lar plants of Ukraine. A nomenclature checklist / Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. – К.: 1999. – P. 320-321.
5. Rehder A. Manual of cultivated trees and Shrubs Hardy in North America / Rehder A. – New York: The Mac Millan company, 1949. – 996 p.

УДК 630*26:378.4(477.41)

ЧЕТВЕРІКОВ І.Ю., студент

Науковий керівник – **ЛЕВАНДОВСЬКА С.М.**, канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІСІВНИЧО-МЕЛІОРАТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОВИХ СМУГ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Висвітлено результати дослідження полезахисних лісових смуг Навчально-дослідного лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету щодо виконання ними лісомеліоративних функцій. Виявлено лісові смуги, які характеризуються високою та низькою

лісівничо-меліоративною оцінкою. Наведено реконструктивні заходи, спрямовані на покращення загального стану полезахисних смуг у досліджуваному лісовому господарстві.

Ключові слова: полезахисні лісові смуги, лісівничо-меліоративні властивості, лісомеліоративна функція, агроландшафти, реконструкція.

Полезахисне лісорозведення є найважливішою складовою агролісо-меліорації, що ставить за мету поліпшення ґрунтових і кліматичних умов для вирощування сільськогосподарських культур [2, 3]. Основна роль систем полезахисних лісових смуг полягає у виконанні ґрунтозахисної, водоохоронної, водорегулюючої та санітарно-гігієнічної функцій.

Позитивному впливу полезахисних лісонасаджень на агроландшафтні комплекси присвячена низка наукових праць, зокрема: Г.Б. Гладуна [1], В.І. Міхіна [5], О.І. Пилипенка [6], В.Ю. Юхновського [8] та ін.

За останні три десятиріччя стан полезахисних лісових смуг значно погіршився, знизилася їхня меліоративна ефективність. Дедалі частіше аграріїв турбують тривалі посухи та інтенсивні зливи, що не лише зменшує урожай, а й призводить до погіршення якості агроландшафтів. Отже, виникає потреба дослідження стану полезахисних лісових смуг щодо виконання покладених на них лісомеліоративних функцій.

Мета дослідження – провести аналіз лісівничо-меліоративних властивостей полезахисних лісових смуг Навчально-дослідного лісового господарства (далі НДЛГ) Білоцерківського НАУ для подальшого планування заходів щодо підвищення їх захисних функцій.

НДЛГ розташоване у південно-західній частині Київської області на території Білоцерківського адміністративного району в межах Пилипчанської сільської ради. За комплексним лісгосподарським районуванням регіон досліджень належить до лісгосподарської області Лісостепу, лісгосподарського Дністровсько-Дніпровського лісостепового округу (IV), Північного лісостепового району Придніпровської височини і Київського плато [4]. Клімат району досліджень помірно континентальний із нерівномірним розподілом опадів. У полезахисних лісових смугах господарства переважають чорноземи типові середньосуглинкові. За характером рельєфу ліси НДЛГ віднесено до рівнинних. Переважаючим типом лісу є свіжа грабова діброва. Загальна площа земель лісового фонду становить 270, 5 га. Ліси розділено на 7 кварталів. Полезахисні лісові смуги займають 36,5 га (13,5 %) лісів господарства і об'єднані у збірний квартал № 6.

Дослідження проводили впродовж 2018 р. В основу роботи покладені матеріали лісовпорядкування [7] та результати власних польових досліджень. Лісівничо-меліоративну характеристику полезахисних лісових смуг обґрунтовано в загальному описі дев'яти тимчасових пробних площ (ТПП). Опис проведено на основі карток тимчасових пробних площ, які склали під час польових досліджень з використанням методів лісівництва, лісової таксації та лісової меліорації.

Основні полезахисні смуги НДЛГ розміщені паралельно одна до одної і перпендикулярно до напрямку панівних вітрів. Під час закладання усіх досліджених полезахисних лісосмуг використано лише деревно-тіньовий тип змішування. Тимчасові пробні площі представлені чистими і змішаними деревостанами. Головними деревними породами, що складають основний намет полезахисних лісових смуг, є: *Quercus robur* L. і *Robinia pseudoacacia* L., також зростають *Fraxinus excelsior* L., *Fraxinus lanceolata* Borkh., *Acer platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Quercus rubra* L., *Populus canescens* (Ait.) Smith., *Populus deltoides* Marsch. У підлісовому ярусі найчастіше трапляються *Cotinus coggygria* Scop., *Rhamnus cathartica* L., *Rosa canina* L., *Prunus stepposa* L.

Вік полезахисних смуг змінюється в межах 51–65 років. В основному лісосмуги три- і чотирирядні. Полезахисні лісові смуги на ТПП № 3, 5, 6, 7, 9 мають ажурну, ажурно-продувну і продувну конструкції; захисну висоту в межах 18,8–22,1. Ширина смуг за проекціями крон змінюється від 12,0 до 18,0 м. Конструкція полезахисних смуги на ТПП № 1, 2, 4, 8 – щільна, захисна висота

становить 20,9–22,0 м, ширина – 12,0–16,0 м. Щільна конструкція цих смуг зумовлена розростанням чагарників підліску, підростом другорядних порід, крон узлісних рядів та нависанням їх над закрайками сільськогосподарських угідь.

Лісівничо-меліоративна оцінка насаджень на ТПП № 3, 5, 6, 7 характеризується до відповідної шкали як "5". Така висока оцінка визначається тим, що вони оптимальні за складом і розміщенням, біологічно стійкі, зростають за I класом бонітету та характеризуються як високоповнотні. Деревостани з лісівничо-меліоративною оцінкою "4" (ТПП № 1, 4, 8, 9) зростають за I-II класами бонітету, повнотою 0,7–0,8. Насадження на пробній площі № 2, у яких лісівничо-меліоративна оцінка "3" зростають за III класом бонітету, захаращені, з повнотою 0,6.

Низька лісівничо-меліоративна оцінка полезахисних лісосмуг свідчить про потребу здійснення відповідних лісгосподарських заходів для відновлення їх меліоративних функцій. У цих лісових смугах пропонуємо провести господарські заходи, пов'язані зі зміною конструкції (зі щільної на продуквну).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гладун Г.Б. Значення захисних лісових насаджень для забезпечення сталого розвитку агроландшафтів / Г.Б. Гладун // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. Сер.: Екологізація економіки як інструмент сталого розвитку в умовах конкурентного середовища. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.7. – С. 113–118.
2. Закон України «Про меліорацію земель». Урядовий кур'єр. 2000. № 29. – С. 3–10.
3. Земельний кодекс України. – К. : ВЕЛЕС, 2007. – 72 с.
4. Комплексное лесохозяйственное районирование Украины и Молдавии / под ред. С.А. Генцирука. – К.: Изд-во «Наук. думка», 1981. – 360 с.
5. Михин В.И. Полезащитное лесоразведение в Центральном Черноземье России : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра с.-х. наук: спец. 06.03.01, 06.03.03 / В.И. Михин. – Воронеж, 2013. – 34 с.
6. Пилипенко А.И. Лесоводственные особенности и меліоративное влияние полезащитных лесных полос в условиях черноземной Степи Украины / А.И. Пилипенко. – К.: Изд-во УС-ХА, 1992. – 75 с.
7. Проект організації і розвитку лісового господарства Навчально-дослідного лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету. – Ірпінь, 2009. – 93 с.
8. Юхновський, В.Ю. Шляхи вирішення проблеми полезахисного лісорозведення в Україні / В.Ю. Юхновський, В.М. Малюга, М.О. Штофель, С.М. Дударець // Наук пр. Лісівничої академії наук України. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2009. – Вип. 7. – С. 62–65.

УДК:332.2

КУРДИБАН А.Л., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ПРЯДКА Т.М.**, канд. екон.
наук *Білоцерківський національний аграрний
університет*

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Створення спроможних об'єднаних територіальних громад унаслідок передачі значних повноважень та ресурсів від державних органів органам місцевого самоврядування є кінцевою метою процесу децентралізації.

Характер та модель просторового розвитку об'єднаних територій, визначається основними суб'єктами цього розвитку та типом відносин між ними. Як відмічається в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в

Україні, система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреб суспільства.

Об'єднання великих і сильних сільських рад буде мати значний економічний ефект: вони об'єднують свої активи, матимуть податок з доходів фізичних осіб, які наразі розподіляються через районний бюджет і розпорошуються по всьому району.